

Historia ya Falsafa

43 Locke kuhusu Dini, Maadili, na Siasa

Na Dkt. Arthur Holmes wa Chuo cha Wheaton

pamoja na mambo kadhaa kuhusu jinsi epistemolojia yake inavyoendelea katika matumizi ya masuala ya dini, maadili, na maandishi yake kuhusu siasa. Labda jambo muhimu la uhusiano kati ya epistemolojia yake na maeneo haya mengine ya mawazo ni ushuhuda, ambao tuliangazia mara iliyopita. Hiyo ni kusema, msisitizo wake kwamba tunapaswa kulinganisha imani zetu na ushahidi, kwamba tunapaswa kulinganisha imani zetu na ushahidi.

Sasa, hilo lina athari dhahiri linapokuja suala la mjadala wake kuhusu ufunuo na sababu, imani na sababu, ambayo anaizungumzia, kwa kweli, katika kitabu cha nne cha insha yake kuhusu uelewa wa mwanadamu katika sura ya 18 na 19. Nilitaja hilo ili uweze kuyatafuta kwa kuwa hayamo katika mkusanyiko wetu wa vitabu. Na sura zote mbili zinafanya kazi kwa dhana kwamba ufunuo unaweza kuzingatiwa kama nyongeza ya mapendekezo zaidi kwa yale tunayoyajua kwa sababu pekee.

Sasa, tafakari hilo kwa muda. Mwitikio wa kwanza unaoweza kuwa nao ni, ndiyo, maarifa anapozungumzia kuhusu hilo yanajumuisha mapendekezo, mapendekezo yanayojumuisha hukumu, mada na kiarifu chake. Mada, baada ya yote, maarifa hutokana na mawazo ambapo unatabiri kitu cha mada.

Kwa hivyo tumekuwa tukizungumzia kuhusu maarifa kwa maana hiyo. Ufunuo huongeza kwenye maarifa hayo mapendekezo ya ziada ambayo hayajulikani kwa sababu pekee. Kwa hivyo, ufunuo basi ni ufunuo wa mapendekezo.

Na imani ya kidini ndani yako inaweza kuhisi kama kumshangilia John Locke, lakini ikumbukwe kwamba huwa anaweka mawazo yake kuhusu ufunuo wa kimungu katika kuongeza tu mapendekezo. Hiyo ni kusema, uharaka wa kibinafsi wa uzoefu wa kidini si kitu ambacho anajumuisha ndani ya ufafanuzi huo wa ufunuo. Na tutatoa maoni kuhusu hili zaidi kidogo baadaye.

Anaonekana kuwa kinyume kabisa na kile anachokiona kama ufunuo wowote unaoendelea wa aina ya faragha, kama vile katika baadhi ya mila za kipaisti, mila za utakatifu za siku hizo, zilivyokuwa zikidhihirika, hata kwa Wesley. Hilo lilijulikana kama shauku. Na ana sura nzima ambayo anapinga shauku ya kidini kwa maana hiyo.

Sasa sababu ya msingi ya hili, kama ninavyosema, ni kwa maoni yake kwamba maarifa yote ni ya kimakusudi, yakijumuisha maazimio. Kwa hivyo ufunuo huo una maazimio. Baadhi ya maazimio yaliyofunuliwa yanaweza kujulikana pia kwa sababu, lakini ni wazi, ikiwa yanajulikana kwa ufunuo pia, hayajulikani kwa sababu pekee.

Hoja yake ni kwamba mapendekezo yanayopatana na akili yanaweza kukubalika kama ufunuo. Mapendekezo yanayopita akili, lakini hayapingani na akili, yangekuwa pia wagombea wanaokubalika kama ufunuo. Lakini chochote kinachoenda kinyume na akili, kinachopingana na akili, hakiwezi kuwa ufunuo.

Hoja yake ni kwamba kile tunachojua kuhusu kile ambacho Mungu ameumba kwa akili ya asili hakiwezi kupingwa na kile ambacho Mungu amesema kwa ufunuo maalum. Mungu hajipingi mwenyewe. Lakini kuunganishwa kupitia hilo ni aina ya kigezo cha busara.

Hebu akili iwe mwongozo wako. Kigezo cha busara cha tathmini ya ufunuo unaodaiwa. Sasa ikizingatiwa kwamba kuna ufunuo wa kimungu wa aina hii, mapendekezo yaliyofunuliwa yana kiwango cha juu cha uhakika wa mapendekezo yote, kwa sababu yanatujia kutoka kwa Mungu na uthibitisho wake, kana kwamba ni hivyo.

Swali ni, tunajuaje kile kinachofunuliwa? Na hicho ndicho kinachopaswa kuhukumiwa kwa akili. Kwa hivyo ufunuo, unaojumuisha maazimio. Sasa imani, kwa hivyo, imefafanuliwa katika suala hilo.

Imani ni kukubali mapendekezo kwa sifa au ushuhuda wa mpendekezaji. Ni kukubali mapendekezo kwa ushuhuda wa mpendekezaji. Na ngoja nisome aya chache hapa kuhusu anachosema kuhusu mantiki kuhusiana na imani.

Akili hutofautishwa na imani. Ninaichukulia kama ugunduzi wa uhakika au uwezekano wa maazimio au ukweli ambao akili hufikia kwa kutoa mawazo ambayo inayo kupitia uwezo wa asili. Hiyo ni kusema, mawazo. inayojulikana kwa hisia au tafakari.

Kwa hivyo basi akili ni ugunduzi wa uhakika au uwezekano wa mapendekezo yanayotokana na mawazo yaliyopatikana kwa njia za asili. Kwa upande mwingine, imani ni kukubali pendekezo lolote ambalo halijatolewa kwa akili bali kwa sifa ya mpendekezaji kama linatoka kwa Mungu katika njia fulani ya ajabu ya mawasiliano. Njia hii ya kugundua ukweli kwa wanadamu tunaiita ufunuo.

Kwa hivyo imani ni kukubali pendekezo. Na tena, unaweza kujiuliza, je, hiyo ndiyo dhana yake kamili ya imani? Inaonekana kuwa aina ya kitendo cha utambuzi tu. Naam, ni katika mwanga wa hilo kwamba kile anachokiita shauku, ufunuo wa kibinafsi, mwanga wa ndani aina ya ufunuo, kama ilivyo katika utamaduni wa Quaker.

Vitu vya aina hiyo vinatupwa naye. Ufunuo bila sababu hauwezi kukubaliwa. Kwa hivyo ufunuo na sababu.

Sasa Locke anaonekana kuwa mwangalifu sana katika anachosema. Nadhani kuna matatizo mengi zaidi katika yale asiyosema kuliko katika yale anayosema. Lakini anachosema, kikichukuliwa chenyewe, kinaonekana kufungua mlango wa aina fulani ya mbinu ya kuelekea dini bila kujali ufunuo.

Na hivyo maendeleo ya uungu katika karne ya 18 mara nyingi huhusishwa na ushawishi wa Locke bila kujua, yaani, mtu anaweza kujua mengi kwa sababu pekee, na uungu ni jaribio la kukuza mtazamo wa kidini kwa njia ya sababu pekee, bila kujali ufunuo. Kwa hivyo uungu hufuata kitu cha mwanzo wake hadi Locke. Hata hivyo, lazima useme kwamba hata kabla ya Locke, kulikuwa na maendeleo makubwa nchini Uingereza ya kile kilichojulikana kama dini ya asili.

Wakati mwingine katika muktadha wa platonic, lakini tangu Renaissance, imekuwa ikikua. Hiyo ni kusema, dini kwa msingi wa maarifa ya asili pekee, bila kujali ufunuo. Kwa hivyo, kwa upande mmoja, uungu ulikuwa maendeleo zaidi ya hayo, na kwa upande mwingine, ulikuwa maendeleo ambayo yanaonekana kuchochewa na epistemolojia ya Lockean.

Sawa, kuna swali, toa maoni hapo? Ndiyo. Kwa hivyo Locke na sema Kristo na Maria walikuwa nje ya akili wakifanya kazi? Hapana, yeye mwenyewe, unaona, anakubali sio tu uwezekano wa ufunuo bali pia ufunuo wa Kikristo, anakubali maandiko. Katika kitabu chake *The Reasonableness of Christianity*, unaweza kutaka kuangalia hilo.

Anachofanya ni kuangalia Ukristo kwa kutumia aina ya kigezo cha busara ambacho tumetaja, na kulingana na tafsiri ya kile anachosema unafuata, anaweza kuchukuliwa kama Mkristo wa Orthodox kabisa. Msisitizo wake katika kumzungumzia Kristo unamhusu zaidi Kristo kama Masihi kuliko ilivyo kwa Kristo mtu wa pili aliyefanyika mwili wa Utatu. Lakini kuchambua kwa haraka kitabu hicho kunaonyesha wazi kwamba ni jaribio lake la kuunganisha mapendekezo ya kibiblia katika aina fulani ya mafundisho yenye upatano.

Hiyo ndiyo kazi yake, Uhalali wa Ukristo. Ana kazi nyingine kuhusu dini inayoitwa Barua kuhusu Uvumilivu, Barua kuhusu Uvumilivu. Ambayo, labda, inasaidia katika kuweka muktadha hapo.

Hii ni mwishoni mwa karne ya 17, wakati Uingereza ilikuwa imepitia vita vya wenyewe kwa wenyewe, ambavyo vilikuwa mchanganyiko wa migogoro ya kidini na kisiasa. Mgogoro wa Wakatoliki na Waprotestanti nchini Uingereza uliendelea hadi karne ya 17, huku James II, ambaye hatimaye aliondolewa kwenye kiti cha enzi, unakumbuka, katika mapinduzi yasiyo na umwagaji damu mwaka wa 1688. Na Waprotestanti, William na Mary, walitoka Uholanzi kuchukua kiti cha enzi.

Kwa hivyo kulikuwa na mvutano huo wakati wote. Hakukuwa na uvumilivu mwingi. Kwa kweli, ilikuwa katika kipindi hicho ambapo Sheria ya Maili Tano ilipitishwa,

ikiwakataza wapinzani, yaani, wasio wa Kanisa la Uingereza, kuabudu ndani ya maili tano kutoka kwa jumuiya ya ukubwa fulani.

Nina kumbukumbu za kuvutia kuhusu umuhimu wa hili tangu utotoni mwangu. Nilikulia Dover , katika kona ya kusini-mashariki mwa Uingereza, katika familia ya Wabaptisti. Na ilikuwa ni suala la tabia, desturi, katika kanisa hilo.

Kila Ijumaa Kuu, karibu kanisa lote lingetembea maili tano au sita kwenda mashambani hadi kijiji kidogo kinachoitwa Aethorn kusherehekea kumbukumbu ya kanisa hilo dogo lililokuwa na watu wapatao 60 au 100 huko Aethorn. Na vivyo hivyo watu kutoka makanisa mengine katika sehemu hiyo yote ya Kent, wakikusanyika chini ya spika za gurudumu, Canterbury, Folkestone, Herne Bay, Margate, Ramsgate, Sandwichdale, kama unajua sehemu hiyo ya nchi, chini ya spika za gurudumu hadi kitovu pale Aethorn. Unajua, sikujua hadi, loo, ukumbusho wa kile walichopaswa kufanya huko nyuma kabla ya kuwa na amri ya kuvumiliana huko nyuma katika karne ya 19, ambayo iliruhusu Wabaptisti kuabudu ndani ya miji yao, unaona.

Sasa huyu hapa John Locke mwishoni mwa karne ya 17, akibishania uvumilivu wa kidini, unaona. Utawala wa akili, unaotetea uhuru wa imani na utekelezaji wa imani hiyo. Ndiyo.

Kwa hivyo ni nini mbadala wa aina fulani ya usawa wa kimantiki katika hali hiyo ya migogoro? Naam, njia pekee ya upatanishi wa kimantiki wa migogoro ni siasa za madaraka. Unaona, hicho ndicho kinachoendelea na siasa za vyyuo vikuu katika nchi hii siku hizi, kwa harakati za usahihi wa kisiasa, unaona. Naam, ilikuwa ikiendelea huko nyuma katika muktadha tofauti sana.

Kwa hivyo John Locke ni mhusika wa kuvutia sana. Sawa. Ujuzi wa maadili.

Je, epistemolojia yake inahusikaje katika masuala ya maadili? Kwanza kabisa , kama ulivyokwisha kusoma, hakuna mawazo ya kimaadili ya ndani. Hakuna maarifa ya kimaadili ya ndani. Ujasusi wake haukubali hilo, na hoja yake dhidi ya mawazo ya ndani ni mahususi katika suala hili.

Hoja dhidi ya mawazo ya asili katika suala la utofauti wa imani na kadhalika na kadhalika kutoka utamaduni hadi utamaduni, John Locke anazo hizo. Maarifa yetu yote ya kimaadili, basi, lazima, kama kila aina nyingine ya maarifa, hatimaye yatokee kutoka kwa mawazo yetu rahisi ya hisia na tafakari. Sasa, hilo litakuwaje? Hilo litakuwaje? Naam, anachopendekeza ni kwamba kuna njia tatu ambazo tumepata maarifa ya kimaadili.

Moja ni kwa kuonyesha. Unakumbuka anasema kuna aina tatu za maarifa: kwa ufahamu, kwa ufahamu. Onyesho na hisia.

Naam, hakuna kitu kwa njia ya ufahamu, lakini kwa kuonyesha, ndiyo. Tunaweza kubaini maarifa ya maadili kutokana na ujuzi wetu wa Mungu na ujuzi wa nafsi kama kiumbe mwenye mantiki. Na bila shaka, kwa nguvu ya jumla ya Descartes ya cogito ergo, Locke alikuwa tayari kusema kwamba tunajijua kama viumbe wenye mantiki.

Mimi ni nani? Mimi ni kiumbe mwenye kufikiri, kiumbe mwenye busara. Kwa hivyo anapozungumzia haki za binadamu katika insha yake kuhusu serikali ya kiraia, anachojaribu kufanya, unaona, ni kuelezea kile kinachofaa kwa kiumbe mwenye busara, kinachoweza kuthibitishwa kutokana na ukweli kwamba sisi ni viumbe wenye busara. Kwa kweli, ana kazi ndefu zaidi inayoshughulikia hilo, kazi inayoitwa insha kuhusu sheria ya asili, kuhusu sheria za asili, ambayo ni aina ya insha kuhusu sheria ya asili ya maadili, insha kuhusu sheria za asili.

Na katika hilo, anasema aina hii ya maarifa ya maadili. Njia ya pili ya kupata maarifa ya maadili ni kutokana na hisia na tafakari, kutokana na uzoefu, yaani, kwa vile Mungu ameunganisha maadili na furaha yetu, ili katika vitendo, raha na maumivu huwa walimu wetu wa maadili. Raha na maumivu huwa walimu wetu wa maadili.

Na kwa upande wa uwezekano wa majaribio unaohusika, tunafikia hitimisho fulani kuhusu kile tutakachofanya na tusichofanya, tunapaswa na tusichofanya. Tunachofanya. Uadilifu, unaona, uadilifu wa kimaadili unakuwa suala la manufaa ya vitendo ili Locke, tena bila kujua, afungue njia kuelekea utilitarianism, ambayo itaanza kujitokeza hivi karibuni.

Yeye si wa kwanza kwa bahati mbaya. Ukirudi kwa Bacon na Hobbes, unakumbuka kwamba walithamini maarifa kwa manufaa yake ya vitendo. Na mbinu nzima ya Hobbes kuhusu maadili na siasa ilikuwa katika suala la manufaa muhimu sana ya kuepuka vita hivyo vya wote dhidi ya wote na kuwezesha kuishi na amani.

Kwa hivyo njia ya pili ya kupata maarifa ya maadili. Njia ya tatu ya kupata maarifa ya maadili ni kutoka kwa ufunuo wa kibiblia. Biblia inatufundisha mambo mengi ya maadili, na sheria za maadili za kimungu zilizotolewa katika maandiko ndiyo kigezo cha mwisho, kigezo kikuu cha kile kilicho sahihi kimaadili.

Kwa hivyo basi, epistemolojia yake, pamoja na matumizi yake katika dini, inaongoza kwenye aina ya maadili ambayo angeyatetea. Sasa tazama hili pia kuhusiana na uhuru wa binadamu. Kumbuka kwamba huu ni wakati wa sayansi ya kiufundi.

Sababu, athari, mifumo. Ili watu kama Hobbes wawe waamuzi kamili. Hakuna uhuru halisi wa utashi au wa kutenda.

Kwa upande mwingine, Descartes alikuwa amejaribu kuhifadhi uhuru wa binadamu kwa kufanya akili, kitu cha kufikiri, kuwa tofauti na mifumo ya kisababishi ya sayansi.

Uwili wake wa akili na mwili ndio uliohifadhi uhuru wa utashi . Locke anamfuata Descartes kwa karibu katika suala hili.

Anataka kuhifadhi uhuru. Uhuru wa mwanadamu. Lakini anafafanua uhuru wa mwanadamu kama uhuru wa kutenda kulingana na chaguo la mtu.

Uhuru wa kufanya au kutofanya ninachotaka. Uhuru wa kutenda. Suala la uhuru wa hiari, chaguo huru, analiona kama mjadala usio na maana.

Mjadala usio na maana. Kwa sababu unachanganya makundi mawili. Kuchanganya nguvu mbili tofauti za mtu.

Nguvu ya kufanya au kutofanya. Nguvu ya kutenda. Na kwa upande mwingine, nguvu ya kufikiri, kupendelea.

Ndiyo, tunafikiri na kutafakari matendo yetu. Tunapendelea kufanya jambo moja kuliko jingine. Lakini upendeleo unaweza kusababishwa badala ya kuwa huru.

Na mawazo, tafakari, pia husababishwa na kinachoendelea katika ulimwengu wa hisia. Na kwa hivyo sio kutaka, kutamani, au hiari iliyo huru, kwa sababu hamu, ubinafsi, utashi huathiriwa sana na mawazo yanayosababishwa, bali ni matendo ambayo ni huru. Kwa hivyo mtu yuko huru kufanya au kutofanya anapoweza kutenda kulingana na matamania yake .

Sasa, hiyo ni tofauti kidogo na Descartes. Tofauti kidogo na Descartes. Yeye ni kama Descartes kwa kadiri uhuru wa kutenda unavyowezekana kwa sababu tunaakisi viumbe, tunatafakari matendo yetu na kutenda.

Lakini yeye ni tofauti na Descartes kwa kuwa hazungumzii uhuru wa utashi bali uhuru wa kutenda. Uhuru wa kutenda. Na hilo ndilo linalochukua jukumu muhimu katika mawazo yake ya kisiasa.

Kwa sababu kitu kinachomfaa mwanadamu, kilichopewa kama kiumbe mwenye akili timamu na uhuru wa kutenda, kitu kinachomfaa mwanadamu kama huyo ni kwamba tupewe uhuru wa kutenda. Na hivyo dhana yake ya uhuru huanza mara moja kukuza nadharia ya haki. Na kama wale wenu mnavyofahamu vyema ambao mmechukua kozi yoyote ya maadili inayoingia katika nadharia ya haki, haya ni mahusiano.

Kama nina haki ya kuishi, unapaswa kunipa uhuru wa kuishi. Kama nina haki ya kumiliki mali, unapaswa kunipa uhuru wa kumiliki mali. Uhuru na haki zinahusiana, unaona.

Kwa hivyo anachofanya Locke ni kujadili masuala ya falsafa ya kisiasa kwa msingi wa aina hii ya nadharia ya uhuru wa binadamu. Sasa, anachofanya katika makala yake ya

pili kuhusu serikali ya kiraia ndicho muhimu. Mikataba ya pili kuhusu serikali ya kiraia.

La kwanza lilikuwa jibu kwa maoni mengine ya kisiasa ya wakati huo. La pili ni pendekezo lake la kujenga. Na linajengwa juu ya dhana ya maarifa ya maadili na dhana ya uhuru ambayo tumeirejelea.

Unaweza kuona hilo unapogundua kwamba anatofautisha kati ya hali ya asili, kwa upande mmoja, na jamii ya kiraia, kwa upande mwingine. Katika hali ya asili, sisi ni watu binafsi, kila mmoja akiwa na uwezo wa kutenda kwa uhuru. Katika hali ya asili, sisi ni watu binafsi wenye uhuru sawa na uhuru sawa wa kutenda.

Kwa hivyo, tukiwa na haki sawa za kutenda. Na hivyo anatangaza kwamba katika hali ya asili, tuna haki za asili. Hizi si haki tunazopewa na jamii ya kiraia .

Haki tunazopewa katika katiba au kwa sheria. Hizi ni haki za asili ambazo sisi binafsi tunazo, tunazopewa na Mungu, uwezo wa kutenda kwa uhuru. Anabainisha haki tatu kama hizo.

Haki ya kuishi, haki ya uhuru wa kuendelea kutenda kwa uhuru. Haki ya kuishi inatangulia hilo kwa sababu lazima uishi ili kutenda. Na tatu, haki ya mali.

Ingawa yuko makini sana kusema kwamba haki ya kumiliki mali si isiyo na mipaka. Wakati mwingine Locke analaumiwa kwa matatizo yote yanayosababishwa na biashara huria kwa sababu ya msisitizo wake juu ya haki ya kumiliki mali. Ukisoma makala yake ya pili kuhusu serikali ya kiraia unaweza kuona kwamba anafanya hivyo huku akizungumzia kuhusu kutulia kwa Amerika.

Na anasema kwamba watu binafsi wanaosafisha ardhi ili kuishi wana haki ya kupata matunda ya kazi zao katika ardhi hiyo na mazao yanayozaa mradi tu wanachukua vya kutosha kwa ajili yao wenyewe na wategemezi wao na kuacha vya kutosha kwa ajili ya wengine. Inavutia sana. John Locke, acha vya kutosha kwa ajili ya wengine.

Ambayo si haki zisizo na kikomo za ununuzi zinazotetewa na baadhi ya waandishi wa kisasa kama Robert Nozick huko Harvard katika Anarchy, the State and Utopia yake, ikiwa unaifahamu fasihi hiyo. Kwa hivyo John Locke kisha alitetea haki ya kumiliki mali. Anapoendeleza hili kuhusu hali ya asili, inakuwa dhahiri kwamba hii ndiyo tafsiri yake ya agizo hilo la uumbaji ambalo alikuwa akilifahamu katika Urithi wake wa Puritan.

Amri ya uumbaji ina maana kwamba katika makazi ya ardhi ambazo hazijawahi kulima, unaona, kwamba tuna jukumu la kutiisha na kuwa na mamlaka ya kusimamia, lakini chukua vya kutosha kwa ajili yako mwenyewe na uache vya kutosha kwa ajili ya wengine. Ni agizo la usimamizi. Sawa, kwa hivyo kile alichacho nacho

basi ni nadharia ya haki za asili, aina ya sheria ya asili, sawa, aina ya sheria ya asili ambayo nadhani iko zaidi katika mila ya Stoiki, kile kinachofaa kwa viumbe wenye akili badala ya katika mila ya Thomistic, ambapo una teleolojia na mwelekeo fulani wa asili na kadhalika na kadhalika.

Sasa , hoja ni kwamba katika hali ya asili, tuna haki hizi. Kuwa na haki pia ni kuwa na haki ya kudai na kutetea haki hizo. Kupinga majaribio ya kuziondoa haki hizo.

Kwa hivyo, katika hali ya asili, kuna haki ya kupinga mashambulizi ya vurugu dhidi ya maisha ya mtu. Kuna haja ya kupinga majaribio ya kuchukua uhuru wa mtu na kumfanya mtumwa. Na kuna haki ya kupinga majaribio ya kuchukua mali yako, kumpinga mwizi.

Na ni katika muktadha huu, kwa hivyo, anazungumzia haki zilizotolewa na Mungu. Asasi za kiraia hukua kutokana na hitaji hili. Asasi za kiraia ni mpango wa kimkataba.

Mpangilio wa kimkataba ambapo maisha yetu yanaunganishwa chini ya utawala wa akili ili kuhifadhi na kuimarisha haki zetu za asili. Ili kutoa haki. Ili kuhakikisha kwamba mahitaji ya watu yanatimizwa ili waweze kutumia haki zao ipasavyo.

Sasa, serikali ya kiraia Kisha jamii hukumbatia aina zote za mahusiano ya kimkataba. Inajumuisha ndoa, ambayo anaiona kama uhusiano wa kimkataba unaoletwa chini ya utawala wa akili. Inajumuisha uhusiano wa bwana-mtumishi, ambapo, katika siku zake, nadhani, alikuwa akifikiria kuhusu uanagenzi na ajira.

Na pia inajumuisha serikali ya kisiasa ya mwili, kama tunavyoifikiria sasa. Haya yote ni mahusiano ya kimkataba. Kwa hivyo basi ana msingi wa kimkataba kwa jamii na kwa maadili ya kijamii.

Msingi wa kimkataba wa serikali. Ni tofauti sana, bila shaka, na haki za kifalme za kimwinyi, haki ya kimungu ya wafalme, lakini aina tofauti sana ya mpangilio wa kimkataba na kile unachopata katika Thomas Hobbes, ambapo ni kwa sababu ya kuogopa maisha yako kwamba unasalimisha haki zako zote. Katika Locke, si suala la kusalimisha haki kwa mfalme.

Ni suala la mfalme kufanya kazi ili kulinda na kuimarisha haki hizo. Ni aina tofauti sana ya mpangilio. Na kwa hivyo alitaka aina ya serikali ya kikatiba, serikali yenye udhibiti wa kikatiba, mgawanyo wa madaraka, mipaka ya kimaadili juu ya nguvu ya mtawala, mipaka ya kimaadili juu ya matumizi ya nguvu katika vita, mapinduzi, na kadhalika.

Kwa hivyo ni nadharia ya kisiasa anayoifanyia kazi katika matumizi ya nadharia ya haki za asili. Naam, hiyo ndiyo kadiri ninavyofikiri tunahitaji kwenda, basi, kwa Locke.

Unaona jinsi inavyoshikamana, mwendelezo wa jambo hilo? Ryan? Ninajiuliza jinsi anavyopatana na uelewa wake wa maadili yaliyofunuliwa na dhana yake.

Namaanisha, inaonekana kwamba ikiwa kuna maadili yaliyofunuliwa, lazima yawepo nje ya akili zetu wenyewe, kwa namna fulani, mawazo ya maadili hayo. Ndiyo. Swali, hata hivyo, ni kwamba mawazo yetu ya maadili ni yapi? Unaona, kwa uhalisia wa zamani wa enzi za kati kuhusu ulimwengu, mawazo yako ya maadili ni mawazo ya ulimwengu halisi, viumbe vya kimetafizikia ambavyo vinafanya kazi katika maumbile au vinapita mipaka katika maana fulani ya Kiplato.

Kwa mtu mwenye dhana, mawazo yako, dhana zako, zinaweza kuwa mawazo ya mawazo ya Mungu. Unaelewa? Lakini je, hazingekuwa halisi na nje ya Mungu? Loo, hapana, lakini mawazo si halisi kwa maana kwamba ulimwengu halisi ni halisi. Unaona ? Mtu mwenye dhana anakubali kwamba Mungu ana mawazo.

Mungu ana dhana za jumla, dhana za ulimwengu kwa maana hiyo, unaona. Kwa hivyo kile ambacho mbunifu wa dhana hatimaye anafanya ni, na hii ni dhahiri, nadhani, katika Abelard katika Enzi za Kati, mbunifu wa dhana hapo. Kile ambacho mbunifu wa dhana anafanya ni kusema, sasa tunaweza kujua Mungu anafikiria nini kuhusu hili? Kwa hivyo njia za Locke za maarifa ya maadili zimekuwa njia tatu ambazo tunaweza kupata wazo la kile Mungu anafikiria kuhusu maadili ya mwanadamu, kile kinachopaswa kuwa.

Moja ni kwa kutoa maana ya kuwa kiumbe mwenye akili. Mungu alituumba sisi viumbe wenye akili. Hiyo ina maana gani? Nyingine ni kutokana na uzoefu katika maisha .

Mungu aliumba uhai ufanye kazi hivi. Tunajifunza nini katika mwendo wa maisha, unaona? Aina ya sheria ya kawaida ya maadili inayoonekana wazi. Na kisha ya tatu ni ufunuo.

Hizi ni njia tatu ambazo tunaweza kupata wazo fulani la kile Mungu anachofikiria. Yeye ni wazi kabisa kwamba njia ya majaribio, kujifunza kutokana na uzoefu, hutoa kiwango fulani tu cha uwezekano. Uhakika kati ya hizo tatu ni ufunuo.

Kwa hivyo sidhani kama kuna kutokubaliana kati ya mwanadhana na mtu anayesema tunaweza kujua Mungu anachofikiria. Mwanadhana anachokataa ni kwamba kuna maumbo halisi yanayojitegemea, ya ulimwengu wote kwa maana ya Kigiriki. Vipi kuhusu Augustine kwa maana hiyo? Je, hukusema kwamba alifikiri kwamba yalikuwa mawazo katika akili ya Mungu? Ndiyo, lakini pia ni kanuni halisi zinazofanya kazi katika maumbile, kanuni za msingi.

Unaona, umilele, uwiano wa milele, maumbo ya milele katika akili ya Mungu ni mawazo ya awali ya Mungu. Lakini uwiano katika asili ni maumbo. Ndiyo, kwa hivyo Augustine ni mkweli.

Aquinas, vivyo hivyo, kwa sababu hiyo hiyo. David? Niliogopa kuuliza hili kuhusu Aquinas kwa sababu nilipokuwa nikisoma Locke, sikujua ni kwa nini, lakini Aquinas aliendelea kunijia kichwani. Ndiyo.

Je, ni tofauti kabisa au zinafanana? Naam, unaona, nimesema tu kwamba Aquinas ni mkweli. Ndiyo, aina ya wastani ya mkweli kuhusu ulimwengu wote. Kwa sababu anadhani kuna kanuni za ulimwengu wote za aina halisi, unaona, zinazohusika katika kuwa mtu binafsi, kuwa mwanadamu, kuwa mnyama kibiolojia, kuwa kiumbe halisi kabisa.

Kanuni halisi zinafanya kazi. Sio tu muhimu kwa michakato inayoendelea. Lakini kuna kanuni ya ndani ya kimetafizikia inayoifanya iwe hivyo.

Unaona. Sasa, Locke haongei hivyo. Locke anapozungumzia haki za asili na sheria ya asili, anazungumzia kile ambacho kiko wazi kimantiki katika sifa ya jumla, kiini cha kuwa mwanadamu.

Na kiini ni dhana tu, kumbuka. Kiini cha kuwa mwanadamu ni kwamba sisi ni viumbe wenye akili timamu. Je, unafuata? Je, Aquinas hakusema pia kama vile tungeweza, kwa namna fulani, kwa kutazama asili, tungeweza... Ndiyo.

Ndiyo, lakini unaona, Aquinas, kama Aristotle, anaangalia asili tofauti na Locke, ambaye si Aristotle. Aquinas anapoangalia asili, epistemolojia ya Aristotle, anajaribu kufupisha, unaona, kutokana na uzoefu huo wa jumla wa spishi, asili ya kiini halisi kinachofanya kazi hapo. Ya umbo halisi linalofanya kazi.

Sasa, Locke anazungumzia mawazo ya kufikirika. Lakini angalia kwamba anachosema tunafanya ni kufupisha kutoka kwa mawazo yote rahisi tuliyo nayo, unaona, yale yanayofanana. Ni kama wazo la jumla, unaona, wazo la jumla la kufikirika.

Umbo hilo si ujumlishaji, unaona. Sio jambo la kawaida tu. Ni kitu halisi.

Na kile Locke anachokitafuta ni mambo ya kawaida tu. Ndiyo, kwa hivyo kuna tofauti ndogo hapo. Lakini, unajua, kama unavyokumbuka, tofauti kati ya Thomas Aquinas na dhana si kubwa sana.

Unakumbuka utata na stumpf anapojaribu kutofautisha. Sawa, kuna kitu kingine chochote? Ndiyo, Janelle. Je, unaweza kutambua dhana kama falsafa ya kisiasa? Anazungumzia uhuru, nguvu ya kutenda, dhidi ya nguvu ya kufikiri au kupendelea.

Inaonekana kwangu kwamba anachukulia nguvu ya kutenda kama uhalisia zaidi kuliko nguvu ya kufikiri. Na hivyo ndivyo haki nyingi za Marekani zinavyojengwa juu yake. Sijui kwamba ni uhalisia zaidi kuliko haki ya kufikiri.

Unaona, msingi wa maadili yake yote, ikiwa ni pamoja na nadharia yake ya kisiasa, ni kwamba sisi ni viumbe wenye mantiki. Nadhani, kwa hivyo nipo. Unajua, anarudia hili.

Na kama msingi ni kwamba sisi ni viumbe wenye akili timamu, hilo lingekuwa bora zaidi kuwa halisi. Hakuna kitu bora zaidi kuwa halisi zaidi ya hilo. Unaona.

Ukweli kwamba tuna uwezo wa kutenda ni muhimu tu kwa sababu sisi ni viumbe wenye akili timamu. Kama hatungekuwa na uhuru wa kutenda, basi busara yetu isingekuwa muhimu sana kwake, nadhani. Ndiyo.

Kusudi la kufikiri ni ili uweze kutenda. Unajua, ndivyo ilivyo huko Bacon, Hobbes. Tukirudi tu wakati tulipokuwa tukizungumzia mawazo, tulizungumzia mawazo rahisi, magumu, na ya kufikirika.

Kwanza nilikuwa najiuliza, kama mawazo ya kufikirika ni aina ya mawazo changamano? Ndiyo. Hakika anazungumzia mawazo ya kufikirika mwanzoni katika sehemu inayoshughulikia mawazo changamano. Lakini kisha anayarudia tena baadaye, unakumbuka, katika sehemu inayoshughulikia falsafa ya lugha.

Kwa maneno mengine, anajua vyema kwamba kuna mengi zaidi katika wazo la kufikirika kuliko ujumlishaji wa kimajaribio. Unaona. Ninaposema kwamba mwanadamu ni kiumbe mwenye akili timamu, ninafanya zaidi ya kusema kwamba wanadamu wote wanafikiri.

Unaona. Na jinsi anavyosema ni kwamba, ni kiini cha mwanadamu. Unapataje kiini? Unaona.

Naam, ni sifa muhimu ambayo tumeifikiria. Na ni katika dhana ya sifa muhimu ndipo tunapata ufupisho huu. Naam.

Kwa sababu wazo la sifa muhimu ni wazo la kufikirika tu. Naam, hebu tujaribu kuliweka hivi. Kwa Aquinas, unafikiri kitu ambacho si cha kielelezo kutokana na uzoefu wako.

Kwa Locke, unafikiria kwa undani kuhusu jambo ambalo linaweza kuonekana kimajaribio katika visa fulani. Ulikuwa ukijizoeza maneno hayo, niliona. Acha nijaribu kusema hivyo tena.

Katika Aquinas, unafikiri kwa undani kuhusu kitu ambacho hakionekani kwa majaribio. Kwa hivyo, kanuni ya ulimwengu wote. Kwa Locke, unafikiri kwa undani kuhusu kitu ambacho kinaweza kuonekana kwa majaribio katika visa fulani .

Lakini unafikiria kuhusu hilo kwa kujitenga na mambo yote maalum. Ndiyo. Nadhani hilo ni karibu kadiri niwezavyo kupata njia zao za kulizungumzia.

Ndiyo, ndiyo. Angekuwa mwepesi sana kusema hivyo. Ni mwepesi sana kusema hivyo.

Naam, nadhani angependa kusema kwamba hakuna kitu katika Biblia kinachopingana na mantiki. Huenda ikawa nini? Loo, kama mtu angesema alikuwa na ufunuo kutoka kwa Mungu kwamba Yesu hakuwa Mwana wa Mungu. Unaona, huo ungekuwa ufunuo unaopingana na ufunuo, sivyo? Ufunuo unaojipinga.

Sawa, ngoja nijaribu tena. Kama alikuwa na ufunuo kutoka kwa Mungu kwamba sheria za mantiki si halali. Kwa hivyo, ukweli wote wa kibiblia.

Ndiyo, anaonekana kusema kwamba mafundisho yote ya kibiblia yanapatana na ufunuo au yanapita ufunuo, lakini hayapingani na ufunuo. Je, nilisema ufunuo? Futa hilo ubaoni. Mafundisho yote ya kibiblia yanapatana na akili au yanapita akili, lakini hayapingani na akili.

Ndiyo. Nadhani hapo ndipo John Locke anapoingia. Angalau haipaswi kupingana na hitimisho lililohakikishwa.

Ndiyo, unaona, na ni hili ambalo kwa namna fulani linaweka mvutano zaidi kati ya sayansi na dini kama itakavyokuwa katika karne ya 19. Kwa mfano, wale ambao wamesoma mambo yoyote ya kihistoria kuhusu kipindi hiki, ambayo Mark Knoll amekuwa akiandika, wanatambua kwamba anazungumzia, kama wanahistoria wanavyofanya, kuhusu wazo la Baconian katika sayansi, yaani aina ya sayansi ya majaribio isiyo na upendeleo, ambayo ilikubaliwa katika karne ya 18 si tu na Locke bali na wanahalisia wa Uskoti ambao tutazungumzia baadaye. Na kwamba kwa njia hiyo wanahalisia wa Uskoti ambao walikuwa na ushawishi mkubwa juu ya mawazo ya Kikristo nchini Uingereza na katika nchi hii katika karne ya 19 walikuwa wakinunua kile tunachokiita uhalisia wa kisayansi, uelewa halisi wa sayansi.

Ili kwamba kwa kawaida kutakuwa na mgongano kati ya madai ya ukweli wa sayansi yanayoeleweka kihalisia, na madai ya ukweli wa dini yanayoeleweka kihalisia, unaona. Naam, unasema, utaelewaje sayansi tena? Na sayansi kuzungumza kihalisia lakini tu kuzungumza kuhusu mwonekano kwa sababu ukweli wa mwisho si wa asili ya maada bali wa akili, unaona. Na hadi leo, kuna utata wa uhalisia, kupinga uhalisia unaoendelea katika falsafa ya sayansi, unaona.

Ukifuatilia katika biashara yote ya sayansi ya uumbaji, kumbuka utata wa sayansi ya uumbaji kuhusu mageuzi, kile ulicho nacho katika harakati za sayansi ya uumbaji, inaonekana kwangu, siifuatili kwa karibu, lakini kutokana na nilichosoma inaonekana kwangu kwamba katika harakati za sayansi ya uumbaji, kuna uhalisia usio na sifa kuhusu sayansi. Na kwa hivyo hawasemi sasa sayansi haituambii kuhusu uhalisia, wanasema sayansi ya kweli inatuambia, lakini sayansi ya mageuzi si sayansi ya kweli, sayansi ya uumbaji ni sayansi ya kweli, unaona. Kwa hivyo unachopata hapo ni mgongano kati ya usomaji mbili wa kweli wa sayansi, unaona, ni upi ni kweli.

Kuna wengine ambao watasema kwamba sayansi inakuambia tu kuhusu hali fulani za uendeshaji ambapo matokeo zaidi yanaweza kuonekana. Kwa hivyo sayansi haiwezi kukuambia kuhusu asili ya uhalisia, hasa katika mambo ya zamani na kadhalika. Kwa hivyo hakuna mgongano.

Na wengine tena watasema, sawa, subiri kidogo, sayansi sio lengo hilo hata hivyo. Inaweza kuwa inajaribu kutuambia kuhusu uhalisia, lakini kuna aina zote za dhana zinazofanya kazi katika kazi ya kisayansi, na kwa kutumia mapinduzi ya Kuhnian, unajua, muundo wa mapinduzi ya kisayansi, wakisisitiza kwamba ingawa sayansi inaweza kukusudia kutuambia kuhusu uhalisia, ina utata zaidi katika kile inachosema kweli kuliko wanasayansi binafsi wanavyotambua mara nyingi. Ninajiuliza tatizo la Lark lilikuwa nini na shauku ya Wesley na kidini.

Ndiyo, anaonekana kufikiri kwamba wapenzi wanakubali kama ufunuo aina ya mawazo ya kibinafsi wanayopata, ambayo hayawezi kuthibitishwa. Lakini yote kwa busara. Hayawezi kukubaliwa na ukaguzi wa busara kwa sababu ni ya faragha.

Hazijachapishwa hadharani. Jana nilikuwa nikisoma insha ambayo Dkt. Sarah Miles anayo katika toleo la hivi karibuni la Perspectives, ambalo ni Jarida la Muungano wa Kisayansi wa Marekani. Nadhani ni toleo la Desemba.

Unafikiri Januari, ni ya hivi karibuni? Hapana. Naam, hii ilikuwa katika toleo la Desemba. Ambapo anajadili mjadala wa sayansi na theolojia kama ilivyokuwa katika karne ya 18, na ana sehemu ya mwisho ambapo anajadili wapenzi, hasa Wesley.

Angalia hilo. Ni matokeo gani zaidi yanayoonekana? Kwa hivyo sayansi haiwezi kukuambia kuhusu asili ya uhalisia, hasa katika mambo ya zamani na kadhalika.

Kwa hivyo hakuna mgongano. Na wengine tena watasema, sawa, subiri kidogo, sayansi sio lengo hilo hata hivyo. Inaweza kuwa inajaribu kutuambia kuhusu uhalisia, lakini kuna aina zote za dhana zinazofanya kazi katika kazi ya kisayansi, na kwa kutumia mapinduzi ya Kuhnian, unajua, muundo wa mapinduzi ya kisayansi, wakisisitiza kwamba ingawa sayansi inaweza kukusudia kutuambia kuhusu uhalisia, ina utata zaidi katika kile inachosema kuliko wanasayansi binafsi wanavyotambua mara nyingi.

Najiuliza tatizo la Lark lilikuwa nini na shauku ya Wesley. Ndiyo, anaonekana kufikiria kwamba wapenzi wanakubali kama ufunuo aina ya mawazo ya kibinafsi wanayopata, ambayo hayawezi kuchunguzwa hata kidogo kwa sababu ya akili. Ndiyo, hayawezi kuchunguzwa kwa busara kwa sababu ni ya faragha.

Hazijachapishwa hadharani. Jana nilikuwa nikisoma insha ambayo Dkt. Sarah Miles anayo katika toleo la hivi karibuni la Perspectives, ambalo ni Jarida la Muungano wa Kisayansi wa Marekani. Nadhani ni toleo la Desemba.

Unafikiri Januari, ni ya hivi karibuni? Hapana. Naam, hii ilikuwa katika toleo la Desemba. Ambapo anazungumzia mjadala wa sayansi na theolojia kama ilivyokuwa katika karne ya 18, na ana sehemu ya mwisho ambapo anazungumzia kuhusu wapenzi na hasa kuhusu Wesley.

Angalia hilo. Hilo linatosha. Nadhani mengi unayopaswa kusema ni kuhusu uthabiti wa sayansi, ukweli wa mabadiliko ya kisayansi, ukweli kwamba sayansi si aina ya kitu chenye lengo, chenye uhakika wa majaribio ambacho kilidhaniwa kuwa katika siku za Lark .

Uaelewa? Na kisha kuna matatizo ambayo tunapaswa kuyatambua hapa pia, pamoja na maswali ya kihermeneutical ambayo ni magumu zaidi kuliko yalivyofikiriwa kuwa katika siku za Locke. Kwa hivyo nadhani Locke alianza vizuri , lakini hakugundua ugumu wa matatizo yanayohusika. Na sidhani kama ugumu wa matatizo hayo katika kutafsiri asili na katika kutafsiri ufunuo ungeweza kuonekana waziwazi hadi msisitizo juu ya ubinafsi wa mwanadamu katika sayansi na katika kutafsiri maandishi ulipoibuka, kama ulivyoibuka sasa kufikia karne ya 20, ndiyo maana nadharia za tafsiri ni muhimu sana.

Esther? Je, kuna Locke, unamaanisha? Hapana. Sijui kama anaingia katika hilo wakati wowote. Haandiki kuomba msamaha.

Kwa sababu, namaanisha, anasema ni chanzo cha ufunuo. Ndiyo, ndiyo. Ninajiuliza, ikiwa Locke hatoi hoja ya dai kwamba Biblia ni ufunuo, Lockean angeiteteaje? Na nadhani Lockean angeweza kubishana kwa angalau njia mbili.

Kwanza, ikizingatiwa kuwa tumebishana kwa ufanisi kwa kuwepo kwa Mungu, mungu binafsi mwenye mantiki ambaye anaweza kujifunua, kuna angalau uwezekano, uwezekano wa kuwepo kwa ufunuo. Kwa hivyo lazima uchunguze madai ya ufunuo. Unafikiri unatathminiye madai ya ufunuo? Naam, ikiwa maudhui ya ufunuo yanapingana na akili, unaona, basi hiyo ingehesabiwa kuwa hasi.

Ikiwa inaendana na mantiki, hata kama inazidi mantiki, hiyo inaendelea kuifanya ikubalike, iweze kutumika. Je, unaweza kuimarisha uwezekano wowote? Vipi kuhusu

pointi ambapo inaendana, ambapo kunaweza kuwa na uhalalishaji wa kimantiki? Na kile ulichokipata katika maombi ya Uingereza yanayotokana na kipindi cha Lockean kilikuwa mbinu ya ushahidi wa maombi ya msamaha ambayo nilitaja mara ya mwisho. Kwa hivyo jaribio lingekuwa kupata pointi ndani ya maandiko ambayo yanaweza kuthibitishwa na ushahidi wa kihistoria.

Na kadhalika. Kwa maneno mengine, inajaribu kuthibitisha ukweli wa kile ambacho maandiko yanasema. Hili linaweza kufanywa kwa ushahidi wa kihistoria, linaweza kubishaniwa kwa uwezekano kwa kuonyesha uthabiti, mshikamano.

Mwishoni mwa karne ya 19, utaratibu mwingine ulianzishwa ambao ulijaribu kuepuka mzunguko usio dhahiri. Ikiwa ni ufunuo, lazima uwe kweli. Ni kweli, kwa hivyo lazima uwe ufunuo.

Hapana, hilo halithibitishi hilo. Hilo linathibitisha matokeo, unaona. Na jaribio la kuepuka mzunguko huo lilikuwa kusema, sasa, jambo moja ambalo Biblia inadai ni kuhusu Yesu Kristo, ambaye anadai kusema ukweli.

Sio lazima adai uungu katika hatua hii, bali anadai kusema ukweli. Na kwa kuzingatia hilo, unatathmini, je, anasema ukweli kumhusu yeye mwenyewe? Sasa, ikiwa ni hivyo, na anaunga mkono mamlaka, mamlaka ya ufunuo ya ufunuo, kuna angalau uwezekano, uwezekano wa kuwepo kwa ufunuo. Kwa hivyo lazima uchunguze madai ya ufunuo.

Unafikiriaje unatathmini madai ya ufunuo? Naam, ikiwa maudhui ya ufunuo yanapingana na mantiki, basi hiyo ingehesabiwa vibaya. Ikiwa inalingana na mantiki, hata kama inazidi mantiki, hiyo inaendelea kuifanya ikubalike, iweze kutumika. Je, unaweza kuimarisha uwezekano wowote? Vipi kuhusu pointi ambapo inalingana, ambapo kunaweza kuwa na uhalalishaji wa kimantiki? Na kile ulichokipata katika maombi ya Uingereza yanayotokana na kipindi cha Lockean kilikuwa mbinu ya ushahidi wa maombi ya msamaha ambayo nilitaja mara ya mwisho.

Kwa hivyo jaribio lingekuwa kutafuta mambo ndani ya maandiko ambayo yanaweza kuthibitishwa na ushahidi wa kihistoria, na kadhalika. Kwa maneno mengine, majaribio ya kuthibitisha ukweli wa kile ambacho maandiko yanasema. Hili linaweza kufanywa na ushahidi wa kihistoria, linaweza kubishaniwa kwa uwezekano kwa kuonyesha uthabiti, mshikamano.

Mwishoni mwa karne ya 19, utaratibu mwingine ulianzishwa ambao ulijaribu kuepuka mzunguko usio dhahiri. Ikiwa ni ufunuo, lazima uwe kweli. Ni kweli, kwa hivyo lazima uwe ufunuo.

Hapana, hilo halithibitishi hilo. Hilo linathibitisha matokeo. Na jaribio la kuepuka mzunguko huo lilikuwa kusema, sasa, jambo moja ambalo Biblia inadai, linadai uungu katika hatua hii.

Inadai kusema ukweli. Na kwa kuzingatia hilo, unatathmini, je, anasema ukweli kumhusu yeye mwenyewe? Sasa, ikiwa ndivyo, na anaunga mkono mamlaka, mamlaka ya ufunuo ya maandiko, basi katika kukubali mamlaka yake, unakubali mamlaka ya maandiko. Sasa, hiyo ni hoja iliyoandaliwa na mwanatheolojia wa Princeton BB Warfield.

Ikiwa inatosha, hilo ni mojawapo ya maswali yanayojadiliwa. Lakini kimsingi, ushawishi wa Lockean kwenye kuomba msamaha ulikuwa katika mwelekeo wa ushahidi. Unawezaje kuhalalisha kuamini kwamba maandiko ni ufunuo wa kimungu? Ushahidi ni upi, swali lake ni lipi?

Swali la mwisho. Sifikirii mahali popote maalum ambapo anazungumzia. Ningelazimika kuangalia mantiki ya Ukristo.

Lakini naweza kuhatarisha hili kwa kuzingatia desturi ambayo anatoka. Kwamba athari ya anguko haiko sana kwenye sheria za mawazo bali kwenye uwezo wetu wa kufuata sheria za mawazo. Sio kwenye sheria za mawazo, hao sio sisi.

Lakini juu ya utayari wetu, uwezo wetu wa kihisia, na kimaadili wa kufuata sheria za mawazo. Ubaguzi unaoingia, upofu, na kadhalika na kadhalika. Naam, tutalazimika kuacha.

Mtu mwingine anajaribu kuingia.